

Geachte Dames en Heren, geachte Mevrouw van Leeuwen,

Met grote interesse heb ik uw lezing gevolgd. Ik realiseer mij terdege dat wij vanuit de Koepel van WMO raden u haast een onmogelijk vraag hebben gesteld, te weten: hoe naar uw mening de wereld er in 2020 uit zal zien. Het onmogelijke van deze vraag zit hem in het feit dat u natuurlijk geen glazen bol heeft.

Aan de andere kant zijn er mij weinigen zoals u die zo'n uitgebreid kennis en inzicht hebben op het functioneren van onze huidige zorg bestel in relatie tot de burger over zo'n lange periode. Iets van een voorspelling kunt u geven en heeft u gegeven. Dank daarvoor.

Mevrouw van Leeuwen, in uw lezing bespeur ik zorg en misschien wel grote zorg. De signalen die een indicator vormen voor de relatie tussen overheid en burger staan voor u op zijn minst op oranje. Zo ook hoor ik u iets zeggen over de betrouwbaarheid cq onbetrouwbaarheid van de inhoudelijke uitgangspunten van de politiek. Zeker als u spreekt over uw teleurstelling over de inhoudelijkheid van de politieke programma's van de partijen die volgende week te strijde trekken. Aan de andere bent u wel optimistisch over de initiatieven vanuit de burgers.

Tussen de regels door hoor ik iets van een wens om te komen tot de aanpassing van het politiek systeem. Een eerste noodzakelijke stap om de kloof tussen politiek en burger te verkleinen. Er zal een fundamentele discussie gevoerd dienen te worden over de eigen verantwoordelijkheid van de burger versus de collectieve solidariteit en de rol van de overheid hierin. De relatie tussen burger en overheid staat op een T-splitsing: of ze gaan trouwen of ze gaan toch echt scheiden.

Aanvullend op uw betoog wil ik graag een eigen observatie met u delen. Vorige week was ik door MEE en Zorgbelang uitgenodigd in Eindhoven een politiek debat te leiden. Het publiek bestond naast de politici uit mensen met een beperking. Het was een klassiek debat met een introductie van de partij programma's en een vraag en antwoord gedeelte met het publiek. De grote 6 partijen waren aanwezig op de PVV na. Vanuit de politieke kant werd er veel gesproken met name over ons zorgsysteem, AWBZ, WMO, eigen bijdrage, de sociale zekerheid etc etc. Vanuit het publiek waren de vragen vooral gericht op de uitwerking van de systemen op de individuele situatie. Twee verschillende werelden met verschillende perspectieven en soms leek het ook alsof de gesproken taal onderling verschillend was.

Dames en heren, ik kreeg het gat tussen de politici en het publiek nauwelijks gedicht. De belevingswerelden tussen het macro denken en de micro beleving daarvan was groot. Is dit ook niet wat er in het binnen o.a. onze zorg en welzijnswereld aan de gang is? Het grote verschil in beleving tussen politiek, de overheid en de burger? **Maar wat is de oplossing?**

In ieder geval: een cultuur verandering, een andere houding van de politiek maar zeer zeker ook vanuit de instituten naar de burger. Maar ook: een andere houding van de burger.

De "kanteling" is een beweging ingezet om tot een cultuur verandering te komen. De kanteling is voor mij meer dan alleen maar een goed gesprek voeren aan de keukentafel met een burger om zijn vraag helder te krijgen. Kantelen gaat over het contact tussen de overheid en de burger en dus over burgerparticipatie en betrokkenheid van de overheid en de instituties bij de burgers. Mooie woorden die omgezet moeten worden in doen en daden.

Uw observatie over de functie van de kanteling, vind ik met een glimlach op mijn gezicht, een bijzondere. Wordt er wel gekanteld? Laten wij ons wel voldoende "afzakken" naar het

niveau van de burger? Mag deze wel een mening hebben? Voor wie is de kanteling bedoeld? De gemeenten onder aanvoering van de VNG? Die pleiten toch voor anders denkende burgers? Zelfbewust, hun verantwoordelijkheid nemen. Zich inzetten voor de samenleving. Het voor wat hoort wat principe volgend. Of moet de burger kantelen?

In ieder geval: gemeenten zijn hierin belangrijk en zij zijn zelf in hun denken en handelen aan het kantelen. En dat is goed. Zonder cultuuromslag bij de gemeenten verandert ook het gedrag van burger niet. Maar de VNG en de gemeenten zijn er nog niet. Het gemeentelijke kantelingsproces is nog niet voltooid!

Op dit moment is de VNG bezig een strategie uit te werken hoe de drie transitiestromen, AWBZ/WMO, de toekomstige wet werken naar vermogen en de jeugdzorg, gekoppeld kunnen worden. Wordt dit proces gekanteld aangestuurd? Doen er wel burgers mee aan dit proces? De ingenieurs vanuit het adviesbureau zitten in ieder geval aan het stuur.

De kantelingsvraag geldt ook voor onze eigen geledingen zoals de cliëntenbeweging en de WMO raden. Zijn wij niet soms meer bezig onze eigen doelen te realiseren dan te vragen aan onze achterban of de koers die wij varen nog goed is? Kantelen mag dan een ingeburgerd begrip zijn. Kantelen is een wel permanente aangelegenheid! Zorg voor contact met diegene waarvoor je het allemaal doet.

Mevrouw van Leeuwen nu wordt het toch wel een beetje spannend. U bent kritisch op het functioneren van de WMO raden. Uw opmerking zitten op twee onderwerpen. Ik zal ze kort herhalen en mijn reactie erop geven.

Te weinig WMO raden (slechts 44%) kennen een goede mix van onafhankelijke deskundige burgers met leden uit maatschappelijke organisaties en uit doelgroepen. Dit punt treft de deskundigheid van de WMO raden maar ook de vraag: wie

representeer je als WMO raad? Eenvoudig gezegd: voor wie ben je er en hoe heb je je het contact met de achterban geregeld.

Een tweede kritiekpunt is de keus waar je je als WMO raad op richt. Heb je een beleidsadviserende rol als WMO raad? Of heb je ook een taak in het opstellen van het gemeentelijke WMO beleid? Wat voor functie vervul je dus als WMO raad? U spreekt zich duidelijk uit; beperk je tot de functie advies. Maar als je adviseert, dan wel na zorgvuldige raadpleging van de grote verscheidenheid van belangenbehartigers.

Ik ben het met u eens dat de keuze van de invulling van representativiteit, en je functie, samen bepalen hoe doelgericht je als WMO raad bent.

Beide onderwerpen, voor wie sta je er en wat is je taak, worden veelvuldig binnen onze vereniging en onze Algemene ledenvergaderingen besproken. Binnen de koepel zijn wij duidelijk over de functie en de representativiteit van Wmo-raden. Wij pleiten voor een sterke advisering en betrokkenheid in een zo vroeg mogelijk stadium van de WMO beleidsontwikkeling binnen de gemeente. En voor representativiteit op basis van deskundigheid, samen met het hebben van een goed netwerk met de verschillende (groepen van) burgers.

De precieze invulling van deze onderwerpen is echter een aangelegenheid die door de individuele lokale WMO raad in verhouding tot zijn gemeente dient plaats te vinden. Daarbij heeft het bestuur van de gemeente ook een rol. Het invullen van een WMO raad wordt voor een gedeelte ook bepaald hoe de gemeente zelf invulling geeft aan artikel 11 van de WMO. Te weten het betrekken van burgers bij de invulling en uitvoering van het WMO beleid. Daarbij constateer ik, met plezier maar ook soms pijnlijk, dat een gemeente bestuur een WMO raad krijgt die hij verdient. Menig gemeente benut het potentieel van haar burgers en haar Wmo-raad niet of onvoldoende. Dit laat onverlet dat een individuele WMO raad grotendeels zelf bepaalt

hoe deze functioneert en hoe deze in contact met zijn achterban staat.

U bent duidelijk! Willen de WMO raden in 2020 nog inhoudelijk bestaan dan ligt er een opdracht. Kom op voor je zelf. Geef ongevraagd advies. Wees onafhankelijk. Sta in contact met de verschillende achterbannen en spreek de taal van de burgers.

Deze uitgangspunten zijn natuurlijk niet alleen geldig voor de WMO raden. Ze kunnen breder worden getrokken naar de gehele cliënten en patiëntenbeweging. Hoe is je positie ten opzichte van je achterban, ten opzichte van de beleidsmakers en de uitvoerders. Met daarbij nog een wezenlijke vraag: hoe positioneer je jezelf ten opzichte van je collega-instellingen. Vragen die makkelijk zijn uitgesproken. Het programma “Aandacht voor iedereen” probeert de krachten te bundelen met de blik op lokaal. Dit is geen eenvoudige opdracht. De saamhorigheid tussen de verschillende instellingen is er wel. Maar hoe pak je een sturende positie op lokaal niveau? 413 gemeenten en 413 verschillende speelvelden. Met een wankel koers vanuit de politiek. Wat gaan wij doen, wel of niet de zorg decentraliseren? En zo ja zijn de financiën leidend of hebben we nog ergens iets van een visie. Ik ben wat cynisch aan het worden. Ons bestel, zorg, sociale zekerheid, de jeugdzorg, is verworden tot een dashboard van knoppen waaraan gedraaid wordt totdat de kassabon het juist bedrag aangeeft.

Maar er zijn kansen; 2020 kan een mooi jaar zijn. De piketpaaltjes worden volgende week met de verkiezingen in de grond geslagen. Mijn toekomstvoorspelling: WMO raden zijn in 2020 opgegaan in actief adviserende bewegingen op het gebied van het sociale domein. De lokale politiek kent zijn plek. Burgers, al of niet met een beperking, doen echt mee. Niet alleen door actief in de samenleving te participeren maar ook door inzet van hun kennis en kunde rondom de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Natuurlijk, er wordt nog gestreden, en dat

moet ook. Want keuzes maken betekent ook: frustreren en tegenspraak. Er is een dialoog tussen politiek en burgers. De overheid betreft burgers bij zijn beleid. De gemeenten, de ZBO's hebben een vragende houding. De burgers zijn georganiseerd en de individuele burger doet actief mee. **En de toekomstige WMO raden vervullen en brugfunctie tussen de lokale politiek en de burgers op het gehele sociale maatschappelijke domein!**

Mevrouw van Leeuwen ik ben het grondig met u eens dat er nu keuzes gemaakt dienen te worden. Nu is de tijd. De verkiezingen van volgende week gaan echt over iets. We staan op het door u omschreven kruispunt.

==

< Verder afronden, dank mevrouw van Leeuwen voor uw zeer boeiend betoog. Is een inspiratie voor ons allen. etc. bloemen, hapje en drankje in de zaal hiernaast. Dank allen voor uw komst. En graag tot de HvL-lezing 2013>